

مقدمه

احکام خمس

خمس یکی از واجبات مالی و فروع دین و از مهم ترین پشتوانه های اقتصادی حکومت اسلامی برای ترویج دین و رفع نیازهای محرومان است. پرداخت خمس به قصد اداء تکلیف الهی، برای پرداخت کنندگان علاوه بر اجر الهی موجب طهارت مال و روح از آرایش های مادی می شود. [1] بر اساس شریعت اسلام مکلف باید یک پنجم از درآمدهای خود را به تفصیلی که گفته خواهد شد اداء کند تا در راه مصالح اسلام و مسلمانان صرف شود.

کتابی که در اختیار دارید حاوی مسائل مهم و مورد ابتلاء در موضوع خمس و مطابق با فتاوی مرجع عالی قدر حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله العالی) است.

این اثر یکی از کتابهای احکام موضوعی فقهی منطبق با فتاوی معظم له است که توسط انتشارات انقلاب اسلامی به طبع می رسد.

در این کتاب علاوه بر موارد موجود در رساله «اجوبة الاستفتائات»، استفتائات جدیدی نیز اضافه گردیده است.

این کتاب شامل مباحثی از قبیل موارد وجوب خمس، مستثنیات خمس، روش محاسبه و پرداخت خمس، مصارف خمس و مستحقین آن و متفرقات خمس می باشد.

تدوین اثر بنحوی انجام گرفته است که نفع آن عام و بهره گیری از آن برای همگان آسان باشد. شایان ذکر است که دفتر استفتائات معظم له این کتاب را مورد تأیید و عمل به آن را مجزی اعلام نموده اند.

خداوند متعال به همه ی ما توفیق عمل به احکام دین مبین اسلام و تمسک به قرآن کریم و ست پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله وسلم) و ائمه ی طاهرین (علیهم السلام) را عنایت فرماید.

انتشارات انقلاب اسلامی.

[1]. برخی از آیات و روایات در این خصوص عبارت است از: «خَذَّ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلَّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ» (التوبة: ۱۰۳)؛ ترجمه: «از اموال آنان صدقه ای بگیر تا به وسیله ی آن پاک و پاکیزه شان سازی، و برایشان دعا کن، زیرا دعای تو برای آنان آرامشی است، و خدا شنوای دانا است.» یکی از مصادیق این آیه ی شریفه در روایات اهل بیت (ع) صله بر امام (خمس) شمرده شده است.

امام صادق (ع) میفرمایند: «مَا أُرِيدُ بِذَلِكَ إِلَّا أَنْ تُطَهَّرُوا»؛ یعنی: من از گرفتن درهم شما هدفی جز پاک کردن شما ندارم. و در جایی دیگر میفرمایند: پرداخت خمس باعث طیب و گوارا شدن بقیه ی مال میشود: «يُؤَدِّي حَمْسَنَا وَ يُطَيِّبُ لَهُ»؛

محمد بن زید طبری گوید: مردی از بازرگانان فارس که از پیروان امام رضا (ع) بود، به آن حضرت نامه ای نوشت و درباره ی خمس اجازه خواست. حضرت در پاسخ او نوشت:

بسم الله الرحمن الرحيم. براستی خدا واسع است و کریم؛ بر عمل خیر ضامن ثواب است و بر کسی که از انجام کار خیر، خود را محروم میکند ضامن غم و اندوه. هیچ مالی حلال نیست مگر از راهی که خداوند حلال کرده است. و در ادامه آثار و برکات خمس را چنین فرمودند:

۱. تقویت دین: «إِنَّ الْحَمْسَ عَوْنًا عَلَى دِينِنَا»؛ خمس، حقّ ما اهل بیت و پشتوانه ی مکتب و راه ما است.

۲. کمک به یاران: خمس وسیله ای برای کمک ما بر بستگان و یاوران ما است؛ «إِنَّ الْحَمْسَ عَوْنًا عَلَى عِيَالِنَا»، «عَوْنًا عَلَى مَوَالِينَا»؛

۳. حفظ آبرو در برابر مخالفان: به وسیله ی خمس، ما آبروی خود و طرف داران مان را در برابر تهدیدات مخالفان حفظ میکنیم؛ «مَا نَبْذُلُهُ وَ نَشْتَرِي مِنْ أَعْرَاضِنَا مِمَّنْ نَخَافُ سَطْوَتَهُ»؛

۴. شمول دعای امام: خمس، کمک ما بر حفظ مکتب است، سپس فرمود: تا میتوانید خودتان را از دعای ما محروم نکنید؛ «وَلَا تَحْرَمُوا أَنْفُسَكُمْ دُعَاؤَنَا مَا قَدَرْتُمْ عَلَيْهِ»؛

۵. کلید رزق: پرداخت خمس کلید رزق شما است؛ «فَإِنَّ إِخْرَاجَهُ مِفْتَاحُ رِزْقِكُمْ»؛

۶. کفاره ی گناهان و ذخیره ی قیامت: خارج کردن خمس مال وسیله ی آمرزش گناهان و ذخیره ی قیامت و روز نیاز شما است؛ «فَإِنَّ إِخْرَاجَهُ.. تَمْحِصُ دُثُوبِكُمْ وَ مَا تَمْهَدُونَ لِأَنْفُسِكُمْ لِيَوْمِ فَاقَتِكُمْ»؛

۷. نشانه ی وفا: «الْمُسْلِمُ مَنْ يَفِي لِلَّهِ بِمَا عَاهَدَ إِلَيْهِ وَ لَيْسَ الْمُسْلِمُ مَنْ أَجَابَ بِالسَّانِ وَ خَالَفَ بِالْقَلْبِ وَ السَّلَامُ»؛ مسلمان واقعی کسی است که به پیمان الهی وفادار باشد و کسی که با زبان جواب مثبت ولی در دل، جواب منفی میدهد، در حقیقت مسلمان نیست.